

1. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ
Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν
Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ
προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν
Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.

Αφού ο Λύσανδρος ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο (τοποθετώντας δικούς του ανθρώπους), έπλευσε εναντίον του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας. Οι κάτοικοι τον δέχονταν, αφού διασφάλισαν την έξοδο των Αθηναίων φρουρών με επίσημη συμφωνία. Εκείνοι, επίσης, που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη αρχικά κατέφυγαν στον Πόντο και στη συνέχεια στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες.

2. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα
που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς
ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι
ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ,
θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ
Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνης Σθενέλαον ἁρμοστήν Λάκωνα,
αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Ο Λύσανδρος και τους Αθηναίους φρουρούς και ὅποιον ἄλλον Αθηναῖο πολίτη
έβλεπε οπουδήποτε, τους ἔστελνε στην Αθήνα, παρέχοντας ἀσφάλεια μόνο σε
ὅσους ἐφευγαν με πλοία για εκεί, ὄχι ὁμως για ἄλλο μέρος, επειδή ήξερε καλά ὅτι
ὅσοι περισσότεροι μαζευτοῦν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα
θα παρουσιαστεί εκεί ἔλλειψη τροφίμων. Κι αφού ἄφησε τον Σπαρτιάτη
Σθενέλαο ως ἁρμοστή του Βυζαντίου και της Χαλκηδόνας, ο ἴδιος κατευθύνθηκε
στη Λάμψακο με τον στόλο και επισκεύαζε τα πλοία.

3. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Στην Αθήνα ἡ Πάραλος ἐφτάσε νύχτα καὶ μαθεύτηκε ἡ συμφορά· καὶ σηκώθηκε θρήνος ποὺ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ μέσα ἀπὸ τὰ μακρὰ τεῖχη ἐφτάσε στὴν πόλη, καθὼς ὁ ἓνας ἔλεγε στὸν ἄλλον τὶς κακὲς εἰδήσεις, καὶ κανένας ἐκείνη τὴ νύχτα δὲν κοιμήθηκε, καθὼς θρηνοῦσαν ὄχι μόνον αὐτοὺς ποὺ χάθηκαν ἀλλὰ ἀκόμη πιο πολὺ τὸν ἴδιο τοὺς τὸν ἑαυτό, γιὰτὶ περίμεναν ὅτι θὰ πάθουν ὅ,τι ἔκαναν στους Μηλίους, ποὺ ἦταν ἀποικοὶ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ στους Σκιωναίους καὶ τοὺς Τορωναίους καὶ τοὺς Αἰγινήτες καὶ πολλοὺς ἄλλους Ἑλλήνες.

4. Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Την ἐπόμενη ὁμως ἡμέρα συγκάλεσαν συνέλευση τοῦ δήμου, στην οποία αποφασίσθηκε να φράξουν με χώμα τα λιμάνια, να επιδιορθώσουν τα τείχη, να τοποθετήσουν φρουρές και να πάρουν γενικά ὅλα τα μέτρα για να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία.

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ
βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει
Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν
βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα.
Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ
πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ
ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν.

Ενώ τα πράγματα είχαν έτσι ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι αν θέλουν να τον στείλουν στον Λύσανδρο θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν στην κατεδάφιση των τειχῶν επειδή επιθυμούν να υποδουλώσουν την πόλη ή για να έχουν εγγύηση. Όταν τον έστειλαν περίμενε δίπλα στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο καιροφυλαχτώντας πότε οι Αθηναῖοι επρόκειτο εξαιτίας της ολοκληρωτικής έλλειψης τροφής να συμφωνήσουν σε ό,τι θα τους έλεγε κάποιος.

Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν
Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα
ἵεναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς
ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα
αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

Ὅταν γύρισε τὸν τέταρτο μῆνα ἀνακοίνωσε στὴν Ἐκκλησία τοῦ Δήμου ὅτι ὁ Λύσανδρος τὸν κρατοῦσε αἰχμάλωτο ἕως τότε καὶ ἔπειτα ὅτι τὸν διέταξε νὰ πάει στὴ Σπάρτη γιατί δὲν ἦταν αὐτός υπεύθυνος γιὰ αὐτό που τὸν ρωτοῦσε ἀλλὰ οἱ (Πέντε) Ἐφοροὶ. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐκλέχθηκε πρεσβευτὴς με ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση μαζί με ἄλλους ἐννιά γιὰ τὴ Σπάρτη.

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων
Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι
ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ
πολέμου.

Ο Λύσανδρος ἔστειλε στους Εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμόνιους τον Αριστοτέλη, εξόριστο από την Αθήνα, για να αναγγείλουν ὅτι ἀπάντησε στον Θηραμένη ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι ἀρμόδιοι για πόλεμο ἢ εἰρήνη.

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ,
ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες
περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς.
Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι
καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ
σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις όταν βρίσκονταν στην Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν για ποιο λόγο είχαν έρθει είπαν ότι είχαν απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη. Μετά από αυτά διέταξαν να τους φωνάξουν. Όταν έφτασαν έκαναν συνέλευση στην οποία διαφωνούσαν κυρίως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαῖοι και πολλοί άλλοι από τους Έλληνες, να μην κάνουν συμφωνία με τους Αθηναίους αλλά να τους καταστρέψουν.

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν
μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις
γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τά τε
μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν
δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν
ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπαν ὅτι δε θα υποδουλώσουν μια ελληνική πόλη που είχε προσφέρει στην Ελλάδα μεγάλες υπηρεσίες στους μεγαλύτερους κινδύνους που είχαν υπάρξει αλλά έκαναν ειρήνη με τον όρο ότι θα καταστρέψουν τα Μακρά Τείχη και (τα τείχη) του Πειραιά, θα παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα, θα επιστρέψουν οι εξόριστοι και θα τους ακολουθούν σε ξηρά και θάλασσα, όπου τυχόν τους οδηγούν, έχοντας τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμόνιους.

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα
εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς,
φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει
μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ.

Ο Θηραμένης και οι συμπρέσβεις του μετέφεραν αυτά στην Αθήνα. Καθώς
έμπαιναν πολύ πλήθος τους περικύκλωνε, επειδή φοβούνταν μήπως είχαν
γυρίσει άπρακτοι. Γιατί δεν χωρούσε άλλη αναβολή εξαιτίας του πλήθους των
νεκρών από τον λιμό.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ
Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν
Θηραμένης, λέγων ὥς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ
τείχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ
πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

Τὴν ἐπομένη ἀνήγγειλαν οἱ πρέσβεις τοὺς ὅρους με τοὺς οὐσίους οἱ
Λακεδαιμόνιοι δέχονταν τὴν εἰρήνην. Ὁ Θηραμένης μιλώντας ἐκ μέρους τῶν
πρέσβεων ἔλεγε ὅτι πρέπει νὰ συμφωνήσουν με τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ νὰ
γκρεμίσουν τὰ τείχη. Κάποιοι διαφώνησαν με αὐτόν ἀλλά, ἐπειδὴ πολλοὶ
περισσότεροι συμφώνησαν, ἀποφάσισαν νὰ δεχθoύν τὴν εἰρήνην.

Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ
φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ’
αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν
ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Μετά από αυτά ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι
επέστρεψαν και γκρέμιζαν τα τείχη με πολλή προθυμία με τη συνοδεία
αυλητρίδων νομίζοντας ότι εκείνη τη μέρα άρχιζε η ελευθερία για την Ελλάδα.

Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δῆλη ἐγένετο
εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι
τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ
τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι
τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ
ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις.

Μόλις εἶπε αὐτά και τελείωσε την αγόρευση του, η βουλή φανερά τον επιδοκίμασε. Τότε ο Κριτίας, επειδή κατάλαβε, ὅτι, αν επιτρέψει στη βουλή να αποφασίσει για αυτόν με ψηφοφορία, θα ξεφύγει και επειδή θεώρησε αυτό ανυπόφορο, αφού πλησίασε και μίλησε λίγο μαζί με τους Τριάντα βγήκε έξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα εγχειρίδια να σταθούν φανερά κοντά στα κάγκελα της βουλής.

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὀρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Και αφού ξαναμπήκε, εἶπε: «Εγώ, κύριοι βουλευτές, νομίζω ὅτι εἶναι καθήκον κάθε ἀξίου πολιτικοῦ ηγέτη, ὅταν βλέπει ὅτι οἱ φίλοι του εξαπατοῦνται, νὰ μὴν το ἐπιτρέπει. Καὶ ἐγὼ αὐτὸ θὰ κάνω. Γιατί καὶ αὐτοὶ που ἔχουν σταθεῖ ἐδῶ λένε ὅτι δεν θὰ μας ἐπιτρέψουν, εἰάν ἀθωώσουμε ἕνα ἄνδρα που φανερά βλάπτει τὴν ὀλιγαρχία. Αναγράφεται, βέβαια, στους νέους νόμους νὰ μὴν θανατώνεται κανεὶς ἀπὸ ὅσους ἀνήκουν στις τρεῖς χιλιάδες, χωρὶς τὴν δική σας ψήφο, αὐτοί, ὅμως, που βρίσκονται ἐκτὸς καταλόγου οἱ τριάκοντα νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τους καταδικάζουν σε θάνατο. Εγώ, λοιπόν, εἶπε, τὸν Θηραμένη, αὐτὸν ἐδῶ, τὸν διαγράφω ἀπὸ τὸν κατάλογο με τὴ σύμφωνη γνώμη ὅλων σας. Καὶ αὐτόν, εἶπε, ἐμεῖς τὸν καταδικάζουμε σε θάνατο».

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὃνπερ νόμον οὔτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι.

Μόλις ἀκουσε αὐτά, ὁ Θηραμένης ἀναπήδησε στὸν βωμὸ τῆς Εστίας καὶ εἶπε: «Ἐγώ, εἶπε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σὰς ἰκετεύω σε ὅ,τι πιο δίκαιο ὑπάρχει, νὰ μην ἔχει ὁ Κριτίας τὸ δικαίωμα νὰ διαγράφει οὔτε ἐμένα οὔτε ὅποιον θέλει ἀπὸ ἐσᾶς, ἀλλὰ σύμφωνα με τὸ νόμο, τὸν ὁποῖο αὐτοὶ οἱ ἴδιοι συνέγραψαν γιὰ ὅσους περιλαμβάνονται στὸν κατάλογο, με αὐτόν καὶ ἐσεῖς νὰ ἐγὼ νὰ δικαζόμαστε.

Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου».

Και δεν αἰγνοῶ αὐτό, εἶπε, μα τοὺς θεοὺς, ὅτι δεν θα μου εἶναι ἀρκετός ο βωμός ἀλλὰ ἐπιθυμῶ να δείξω και αὐτό, ὅτι δηλαδὴ αὐτοὶ δεν εἶναι μόνο πολύ ἀδικοὶ ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ και πολύ ἀσεβεῖς ἀπέναντι στοὺς θεοὺς. Απορώ ὁμως με εσάς, εἶπε, ἄνδρες καλοὶ και ἐντιμοὶ, που δεν θα βοηθήσετε τοὺς εαυτοὺς σας και μάλιστα, ἐνῶ γνωρίζετε ὅτι το δικό μου ὄνομα δεν διαγράφεται πιο εὐκόλα ἀπὸ το ὄνομα καθενός ἀπὸ εσάς.

Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς
ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς
ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε
καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας·

Ὑστερα ἀπὸ αὐτοῦ ὁ κήρυκας τῶν τριάκοντα διέταξε τοὺς ἑντεκα (να
συλλάβουν) τὸν Θηραμένην. Ὅταν ἐκεῖνοι μῆκαν μέσα μαζί με τοὺς ὑπηρέτες
τοὺς, με ἐπικεφαλὴ τὸν Σάτυρο, ἀνδρὰ θρασύτατο καὶ ἀναιδέστατο, εἶπε ὁ
Κριτίας:

«Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε. Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν.

«Σας παραδίνουμε, εἶπε, τον Θηραμένη αυτόν εδώ που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με το νόμο. Εσεῖς, αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε, όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω. Μόλις εἶπε αυτά, ο Σάτυρος τον τραβούσε ἀπὸ τον βωμό, τον τραβούσαν και οι υπηρέτες. Ο δε Θηραμένης, ὅπως ἦταν φυσικό, επικαλούνταν και θεοὺς και ἀνθρώπους να βλέπουν αυτά που γίνονταν. Οι δε βουλευτές δεν αντιδρούσαν γιατί ἐβλεπαν και αυτούς που ἦταν στα κιγκλιδώματα ὁμοίους με τον Σάτυρο και το βουλευτήριό ὅτι ἦταν γεμάτο ἀπὸ φρουροὺς και γιατί γνώριζαν ὅτι αυτοὶ που ἦταν παρόντες εἶχαν ἐγχειρίδια.

Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ
φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο
αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν,
ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» Καὶ ἐπεὶ
γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ
λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία
τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄγνωῶ, ὅτι ταῦτα
ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς
ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον
μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Και αυτοὶ ἔσυραν τὸν ἄντρα διαμέσου τῆς ἀγορᾶς, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ
δυνατὴ φωνή τι πάθαινε. Λέγεται καὶ αὕτη ἡ φράση γιὰ αὐτόν. Ὅταν τοῦ εἶπε ὁ
Σάτυρος ὅτι θὰ θρηνήσῃ ἀν δὲν κάνει ἡσυχία τοῦ ἀπάντησε: «Ἀν, ὁμῶς, κάνω
ἡσυχία δε θὰ θρηνήσω; Καὶ ὅταν ἔπινε τὸ κώνειο ἀναγκασμένος νὰ πεθάνει, λένε
ὅτι εἶπε ρίχνοντας κάτω σταγόνα-σταγόνα ὅσο εἶχε μείνει, ὅπως στο παιχνίδι με
τὸν «κότταβο»: Αὐτό στην υγεία τοῦ ὁμορφοῦ Κριτία. Καὶ τὸ ξέρω αὐτό, ὅτι
αὐτὰ τὰ ἀποφθέγματα δὲν εἶναι ἀξιόλογα. Αὐτό τὸ στοιχεῖο τοῦ ἀνδρὰ ὁμῶς τὸ
θεωρῶ ἀξιοθαύμαστο, ὅτι δηλαδὴ ἀκόμα καὶ τὴν ὥρα ποὺ πλησίαζε ὁ θάνατος
δὲν τὸν ἐγκατέλειψε οὔτε ἡ αὐτοκυριαρχία οὔτε τὸ χιούμορ τοῦ.

Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους,
ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ
πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ
τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν»,
ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι
θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ»·

Αφοῦ εἶπε αὐτά καὶ στράφηκε πάλι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, περίμενε· γιατί ο μάντης
τοὺς συμβούλευε νὰ μὴν ἐπιτεθοῦν προτοῦ ἢ σκοτωθεῖ ἢ τραυματιστεῖ κάποιος
ἀπὸ τοὺς δικούς τους· «ὅταν γίνῃ αὐτό», εἶπε, «ἀπὸ τῆς μιᾶς θὰ προηγηθῶ ἐγώ,
εσεῖς ἀπὸ τὴν ἄλλην ἀκολουθώντας με θὰ νικήσετε, ὅμως ἐγώ θὰ θανατωθῶ,
ὅπως προαἰσθάνομαι».